

Kriminaalmenetluse otstarbekusest lõpetamise kohaldamine 2006

Marju Agarmaa
Mari-Liis Liiv
Jaan Naaber
Tristan Ploom
Jako Salla

Tallinn 2007

Justiitsministeeriumi kriminaalteabe ja analüüsi talitus
Kriminaalpoliitika osakond

Väljaandja:
Justiitsministeerium
Tõnismägi 5a
15191 Tallinn
Telefon: 6 208 100
Faks: 6 208 109
e-post: info@just.ee

Kõik käesolevas materjalis esitatu on kaitstud autoriõigusega, mis kuulub Justiitsministeeriumile. Väljaande tsiteerimine või refereerimine on lubatud üksnes juhul, kui viidatakse materjali autoritele. Ilma Justiitsministeeriumi eelneva kirjaliku nõusolekuta ei ole väljaannet või selle osi lubatud mingil viisil publitseerida.

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE.....	4
SISSEJUHATUS	5
1. KRIMINAALASJADE LÕPETAMINE PROKURATUURIDES - STATISTIKA	6
1.1. MITME ISIKU SUHTES LÕPETATI KRIMINAALASI OTSTARBEKUSEST?	6
1.2. MITU KURITEGU LÕPETATI OTSTARBEKUSEST?	6
1.3. MITU KRIMINAALASJA LÕPETATI OTSTARBEKUSEST?	7
1.4. MILLISTES KURITEGUEDES KASUTATI OPORTUNITEETI?.....	9
1.5. KUI SAGELI KOHALDASID PROKURATUURID OPORTUNITEETI VALITUD KURITEGUEDES?	10
2. KRIMINAALASJADE LÕPETAMISTE PÕHJENDATUS NING VORMISTAMINE	13
2.1. KRIMINAALASJADE LÕPETAMISE PÕHJENDATUS	13
2.2. KRIMINAALASJADE LÕPETAMISE VORMISTAMINE	14

Lühikokkuvõte

1. KrMS § 202 ja § 203 alusel lõpetati ringkonnaprokuratuurides täielikult 3237 kriminaalasja.
2. Võrreldes eelmise perioodiga tõusis nii § 202 kui § 203 alusel lõpetamiste arv.
3. Kõige enam lõpetati kriminaalasju Põhja RP-s (23%), kõige vähem Lõuna RP-s (13%).
4. § 202 alusel lõpetamised moodustasid prokuratuurides ca 19% kõikidest lõpetamistest ning kohtusse saatmistest.
5. Vargused (KarS § 199) ja kehalised väärkohtlemised (§121) moodustasid kõige suurema osa KrMS § 202 alusel lõpetatud kuritegudest (episoodidest) – vastavalt 39% ja 24%.
6. Kriminaalasjad olid üldiselt lõpetatud põhjendatult, ent esines ka põhjendamatu või valesid lõpetamisi: lõpetati asju ebaseaduslikult ja asju, kus avalik menetlushuvi oli olemas.
7. Rahaliste kohustuste määr oli keskmiselt 1500 krooni, kehalise väärkohtlemise puhul 1375 krooni ning varguse puhul 1000 krooni. Prokuratuuriti väga suuri erinevusi ei olnud, v.a. Põhja RP-s, kus varguse puhul määrati keskmiselt väiksem rahaline määr.
8. ÜKT keskmine määr oli 42.5 tundi, kehalise väärkohtlemise puhul 37.5 tundi ning varguse puhul 42.5 tundi. Kehalise väärkohtlemise puhul olid määrad prokuratuuriti erinevad.
9. Lõpetamise määrused olid üldiselt puudulikult põhjendatud, eriti jäi silma Põhja RP.
10. Alla 1000 krooniste kohustuste puhul puudusid reeglina põhjendused.
11. Menetluskulude tasuja ei olnud sageli määratud.
12. Kohustuste tähtajad jäid normi piiresse.

Sissejuhatus

2005. aastal viidi KPO-s läbi analüüs kriminaalmenetluse otstarbekusest lõpetamise kohta. Analüüsi tulemusena valmis 2005. aasta lõpul peaprokuröri juhiskrMS §-de 202 ja 203 kohaldamiseks. Analüüsi käigus toodi välja mitmeid probleeme ja tehti soovitusi Riigiprokuratuurile, Justiitsministeeriumile ning ringkonnaprokuratuuridele kriminaalmenetluse otstarbekusest lõpetamise osas.

Käesoleva analüüsi eesmärk on vaadata KrMS § 202 ja 203 alusel kriminaalmenetluse lõpetamise kohaldamist prokuratuurides. Analüüs toimus kahes etapis (kasutati sama meetodikat, mida kasutati varasema analüüsi käigus). Esimeses etapis vaadati kriminaalmenetlusregistrist menetlusstatistikat perioodil 01.05.2005-31.08.2006 (eelmine analüüs keskendus ajavahemikule 01.07.2004-30.04.2005), teises etapis analüüsiti 407 toimikut (Põhjas 200, Lõunas 67, Läänes 70, Virus 70). Toimikute analüüsil vaadati vaid 2006. aasta toimikuid, kuna peaprokuröri juhiskrMS hakkas kehtima 2006. aasta algusest ning eelkõige oli eesmärgiks vaadata kriminaalasjade lõpetamise määruste vastavust peaprokuröri juhiskrMS-le.

Analüüsi käigus otsiti vastuseid järgmistele küsimustele:

1. Üldnäitajad: kui palju kriminaalasju, episoode prokuratuuriti lõpetati; mitme isiku suhtes on kriminaalasju prokuratuuride kaupa lõpetatud; millistes kuritegudes valdavalt kriminaalasju lõpetati?
2. Kui põhjendatud on olnud kriminaalasjade lõpetamised ning kas lõpetamised vastavad seadusele ning peaprokuröri juhiskrMS-le?
3. Millised probleemid on kerkinud üles peaprokuröri juhiskrMS rakendamisel? Vastavas peatükis on kajastatud prokuröride arvamusi.
4. Millised eelmise analüüsi käigus antud soovitused täideti ning millised on põhjused soovitude täitmata jätmisel?

Toimikute analüüsil keskenduti vaid kriminaalmenetluse seadustiku (KrMS) §-le 202 (kriminaalmenetluse lõpetamine avaliku menetlushuvi puudumise korral ja kui süü ei ole suur) ja §-le 203 (kriminaalmenetluse lõpetamine karistuse ebaotstarbekuse tõttu), ent menetlusstatistika puhul vaadati ka kriminaalmenetluse lõpetamisi teistel alustel.

Aruande järeldused, väljatoodud probleemid ning ettepanekud on mõeldud arutamiseks prokuröride ümarlaul.

1. Kriminaalasijade lõpetamine prokuratuurides - statistika

1.1. Mitme isiku suhtes lõpetati kriminaalasi otstarbekusest?

Kriminaalmenetluse registri (edaspidi KRMR) andmetel lõpetati perioodil 01.05.2005-31.08.2006 prokuratuurides kokku menetlus 5955 isiku suhtes, nendest moodustasid kõige suurema osa lõpetamised § 202 alusel – kokku 3698 isiku suhtes. (Tabel 1)

§ 202 alusel lõpetamiste arv on oluliselt kasvanud ning näitab veel praegugi tõusutendentse. Nii näiteks lõpetati eelmisel analüüsiperioodil (kestvus 10 kuud) § 202 alusel (end. KrMK § 168¹) menetlus kuus keskmiselt 178 isiku suhtes ning antud analüüsiperioodil (kestvus 16 kuud) keskmiselt 231 isiku suhtes. Ka § 203 alusel lõpetamiste puhul on kerge tõusutendents, kuus lõpetati otstarbekusest kriminaalasi 24 isiku suhtes.

Vaadeldud perioodil saadeti kohtusse 13 260 isikut, kriminaalmenetluste lõpetamised § 202 ja § 203 moodustavad ca 31% kohtusse saadetud isikute üldarvust.

Tabel 1. Kriminaalmenetluse lõpetamine isikute suhtes

	KOKKU	01.07-31.12.2005	01.01-31.08.2006
Isikuid, kelle suhtes on kriminaalmenetlus lõpetatud	5955	2329	3626
sh. § 200 & § 200 ¹	867	417	450
sh. § 201	1003	385	618
sh. § 202	3698	1399	2299
sh. § 203	386	128	258
sh. § 204	0	0	0
sh. § 205	1	0	1
Kohtusse saadetud isikuid	13260	5379	7881
sh. kiirmenetlus	155	-	155
sh. kokkuleppemenetlus	5834	2339	3495
sh. käskmenetlus	1190	557	633
sh. lühimenetlus	3032	966	2066
sh. üldmenetlus	3049	1517	1532

1.2. Mitu kuritegu lõpetati otstarbekusest?

Kokku lõpetati vaadeldud perioodil § 202 ja § 203 alusel kõikides prokuratuurides kriminaalasi 4232 kuriteos (episoodis). Kõige enam lõpetati kriminaalasi sarnaselt eelmisele analüüsiperioodile Põhja Ringkonnaprokuratuuris – 2236 kuriteos. Lõpetamiste arvu poolest järgneb taas Viru – 740, seejärel Lõuna – 597 ning Lääne – 532 episoodiga. Kui eelmisel analüüsiperioodil toodi erandina välja Lõuna prokuratuur, kus lõpetamisi oli teistega võrreldes vähem, siis sellel korral on Põhja prokuratuuris teistega võrreldes oluliselt rohkem lõpetamise episoodide, samas teiste prokuratuuride osas on näitajad ühtlasemad. (Tabel 2)

Tabel 2. § 202 ja § 203 alusel kriminaalmenetluste lõpetamised episooditi, arv prokuratuurides

KrMS	Lõuna RP	Lääne RP	Põhja RP	Viru RP	Kokku
------	----------	----------	----------	---------	-------

Kogu periood: 01.07.2005-31.08.2006					
KOKKU	597	532	2236	740	4232
sh. § 202	567	481	1955	687	3690
sh. § 203	30	51	281	53	415
01.07-31.12.2005					
§ 202	236	202	616	281	1335
§ 203	20	13	74	30	137
01.01-31.08.2006					
§ 202	331	406	1339	406	2482
§ 203	10	38	207	23	278

Põhja Ringkonnaprokuratuuri episoodide arvu mõjutas § 202 alusel tehtud lõpetamiste suur arv 2006. aastal – terve perioodi jooksul oli episoodide 1955 (tabel 2), mis teeb keskmiselt kuus 77 episoodi kuus 2005. aastal ning 167 episoodi kuus 2006. aastal. Põhja prokuratuuris on tõusnud ka § 203 alusel lõpetamiste keskmine episoodide arv kuus – kui 2005 oli 9 episoodi, siis 2006. aastal juba 26 episoodi. Ka Läänes RP-s kahekordistus 2006. aastal kuus lõpetatavate kriminaalasi arv võrreldes 2005. aastaga. Teistes prokuratuurides selliseid erinevusi kuu keskmistes ei olnud. (Tabel 3)

Tabel 3. § 202 ja § 203 alusel kriminaalmenetluse lõpetamise episoodide arv prokuratuurides, kuu keskmine

Periood	Lõuna RP	Lääne RP	Põhja RP	Viru RP
§ 202, kuu keskmine				
01.07-31.12.2005	30	25	77	35
01.01-31.08.2006	41	51	167	51
§ 203, kuu keskmine				
01.07-31.12.2005	3	2	9	4
01.01-31.08.2006	1	5	26	3

1.3. Mitu kriminaalasia lõpetati otstarbekusest?

Prokuratuurides lõpetati § 202 ja § 203 alusel täielikult (arvestatud ei ole osalisi lõpetamisi) kokku 3237 kriminaalasia: § 202 alusel 2932 ja § 203 alusel 305 menetlust. Kui eelmises analüüsis märgiti, et § 202 alusel lõpetatud kriminaalasi oli tunduvalt rohkem kui üldmenetluses kohtusse saadetud asju, siis sel korral väga suuri erinevusi enam ei ole. Üldmenetluse raames saadeti kohtusse 2105 kriminaalasia (§ 202 alusel lõpetati 2932). (Tabel 4)

Tabel 4. Kriminaalasiad, 01.07.2005-31.08.2006

	Kokku	Riigipr	Lõuna RP	Lääne RP	Põhja RP	Viru RP
Kriminaalmenetlusi kokku	48206	67	7658	5948	27 205	7328
Kriminaalmenetlusi lõpetatud kokku	28 169	10	2637	3311	15 422	6757
sh. § 200 & § 200 ¹	24 372	9	2056	2744	13 583	5966
sh. § 201	555	0	114	117	180	144
sh. § 202	2932	1	445	412	1473	602
sh. § 203	305	0	18	36	206	45
sh. § 204	5	0	2	0	3	0

Kokku kriminaalasju kohtusse saadetud	11 221 (11 297)¹	6	2965	1750	4476	2029
sh. üldmenetlus	2105	5	652	293	583	572
sh. lühimenetlus	2687	9	45	114	2212	307
sh. kokkuleppemenetlus	5144	2	2066	1020	1181	875
sh. käskmenetlus	1130	0	167	196	488	279
sh. kiirmenetlus	155	0	19	41	32	63

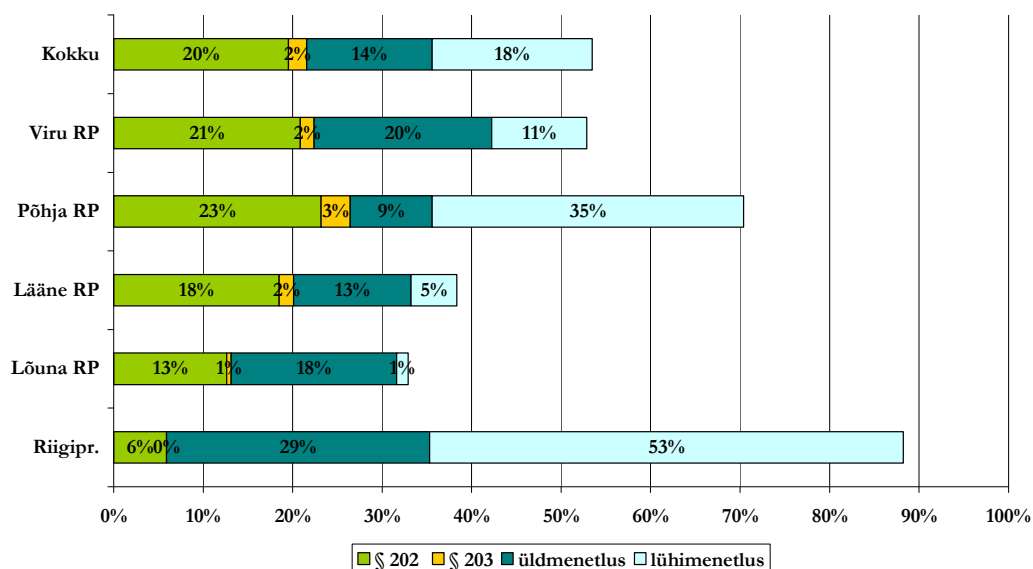
Prokuratuuride lõikes on § 202 ja § 203 alusel kriminaalasjade lõpetamiste osakaal kõikidest lõpetamistest ning kohtusse saatmistest endiselt mõnevõrra erinev: Viru ja Põhja prokuratuurides moodustavad § 202 alusel lõpetamised vastavalt 21% ja 23% kõikidest lõpetamistest (v.a. § 200 ja § 200' alusel) ja kohtusse saatmistest ning Lääne ja Lõuna prokuratuurides 18% ja 13%, Riigiprokuratuuris 6%. Võrreldes eelmise perioodi analüüsiga on need osakaalud üsna sarnased, näiteks eelmisel perioodil moodustasid § 202 alusel lõpetamised kokku 20% kõikidest lõpetamistest ning menetlustest (seekord samuti 20%)

Samas vähendab prokuratuuride vahet ja uuendamiste arv, mis on kõrgem Põhja RP-s ning Viru RP-s. Kriminaalmenetlusi uuendati nimetatud perioodil kokku 425 korral – neist 52 juhul Lõuna RP-s, 57 juhul Lääne RP-s, 157 Põhja RP-s ning 159 juhul Viru RP-s.

§ 203 alusel tehtavad lõpetamised on prokuratuurides sarnased, jäädes Riigiprokuratuuris 0%, Lõuna prokuratuuris 1%, Põhja prokuratuuris 3% juurde ning mujal 2% juurde.

Võrdluseks võib vaadata ka üldmenetluses kohtusse saadetud kriminaalasju, Riigiprokuratuuris on need 29%, Lõunas 18%, Virus 20%, Läänes 13% ja Põhjas 9% kõikidest menetlustest ja lõpetamistest. Riigiprokuratuuris ning Põhja prokuratuuris moodustasid lühimenetlused võrdlemisi suure osa menetlustest ning lõpetamistest, vastavalt 53% ning 35%. (Joonis 1)

Joonis 1. § 202 ja § 203 ning üldmenetluse osakaal kõikidest menetlustest ja lõpetamistest

¹ 76 juhul oli menetluse liik jäetud täpsustamata, seega kohtusse saadeti kokku 11 297 kriminaalasja, ent kindlaks tehtavate menetlusliikide kaupa 11 221.

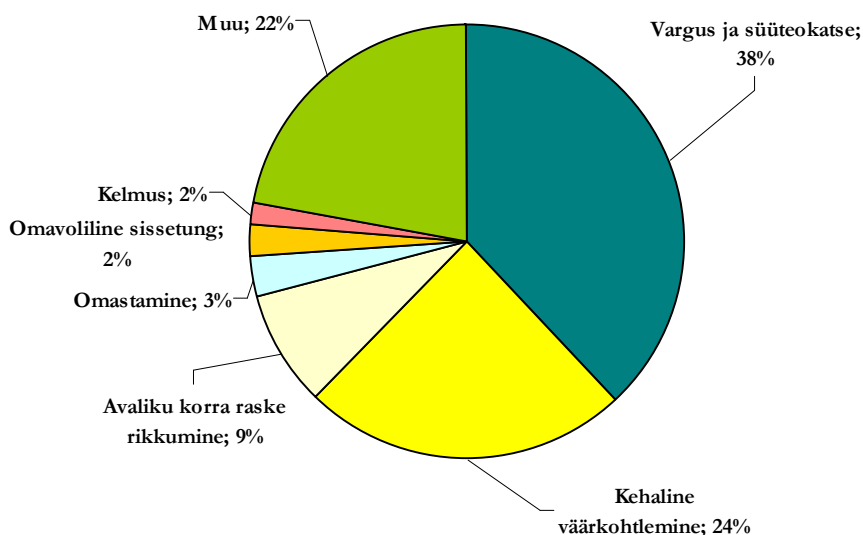
1.4. Millistes kuritegudes kasutati oportuiteeti?

Sarnaselt eelmisele perioodile moodustasid vargused kõige suurema osa § 202 alusel tehtud lõpetamistest ning koos süüteoaktsetega moodustasid need 39% kõikidest § 202 alusel tehtud lõpetamistest [987 varguse (KarS § 199) episoodi ning 519 süüteoaktset (§ 25)]. Ka kehalised väärkohtlemised (§ 121) moodustasid küllalt suure osa lõpetamistest – 24% (952 episoodi). Avaliku korra rasked rikkumised moodustasid 9% lõpetamistest (349 episoodi), omastamised moodustasid 3% (122 episoodi), kelmus ning omavoliline sisetung moodustasid kumbki 2% (vastavalt 64 ja 81 episoodi).

Ülejäänud 22% lõpetamistest toimusid veel sellistes kuriteoliikides nagu omavoliline sisetung, kelmus, lapse ülalpidamise kohustuse rikkumine, võltsitud dokumendi, pitsati ja plangi kasutamine, ähvardamine, tähtsa isikliku dokumendi kuritarvitamine, valeütlus, tulirelva, selle olulise osa ja laskemoona ebaseaduslik käitlemine, valeandmete esitamine, dokumendi, pitsati ja plangi võltsimine, salakaubavedu, kuriteo toimepanemise tulemusena saadud vara omandamine, hoidmine ja turustamine, vägivald võimuesindaja ja avalikku korda kaitsva muu isiku suhtes, teose, leiutise jne autori ja teose esitaja isiklike õiguste rikkumine, võimuesindaja jne laimamine ja solvamine, asja omavoliline kasutamine jne. Ülejäänud episoodid moodustasid valdavalt üksikjuhtumid, kus episoodide arv ei ületanud 16 juhtumit. (Joonis 2)

Kohalikest iseärasustest jäi silma Viru prokuratuur – seal moodustavad kõige suurema osa § 202 alusel lõpetamisest kehalise väärkohtlemise menetlused (KarS § 121) – 32% lõpetamisest. Teistes prokuratuurides jääb see 20-26% vahele. Vargusejuhtumite menetluste (§ 199) lõpetamisi on seal aga vähem kui teistes prokuratuurides ning moodustavad 19% Viru prokuratuuris tehtud lõpetamistest. Salakaubaveoga seotud kuritegusid lõpetati samuti Virus üsna palju – 4%, mujal jäi nende osakaal alla 0%. Muid märgatavaid regionaalseid erisusi ei ilmnenu.

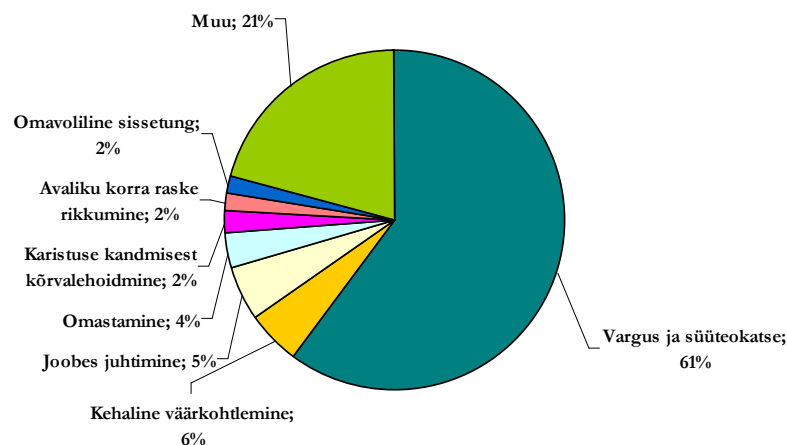
Joonis 2. KrMs § 202 kohaldamine kuriteoliigiti

Ka § 203 alusel lõpetati menetlus kõige sagedamini varguste puhul – koos süüteoaktsetega 61% (285 episoodi), sellele järgnevad kehaline väärkohtlemine – 6% (26) ning joobes juhtimine – 5% (23). Omastamised moodustasid 4%, karistuse kandmisest kõrvalhoidmised, avaliku korra raske rikkumine ja omavoliline sisetung kõik 2%. Ülejäänud episoodid moodustasid 21% lõpetamistest (Joonis 3)

Regionaalsetest eripäradest jäi silma Lääne ringkonnaprokuratuur, kus kehalise väärkohtlemise menetlusi lõpetati enam – need moodustasid 12% kõikidest Läänes § 203 alusel lõpetatud menetlustest.

Joonis 3. KrMs § 203 kohaldamine kuriteoliigiti

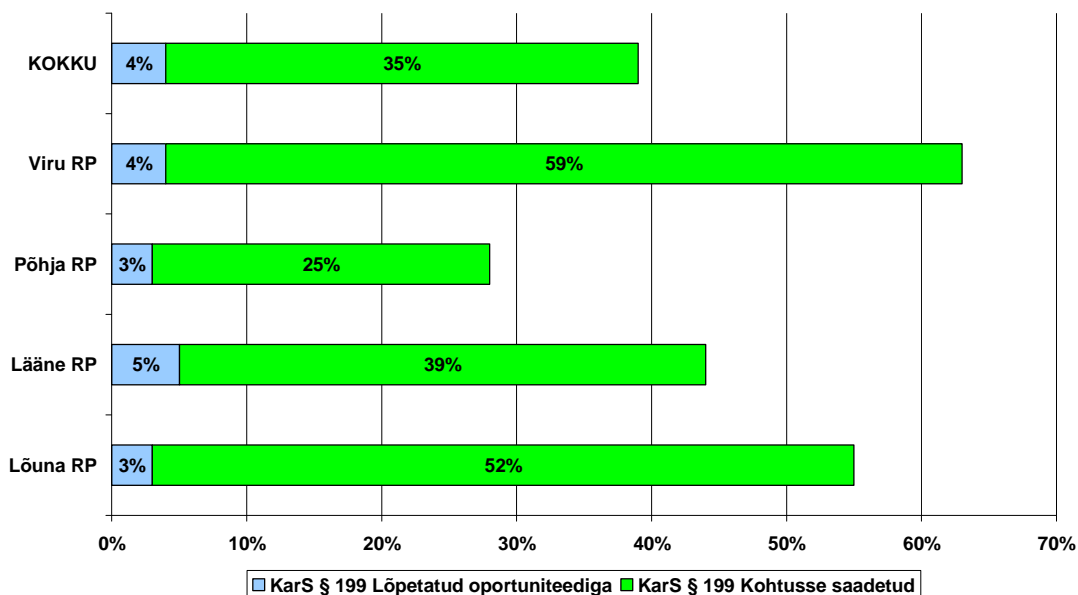

1.5. Kui sageli kohaldasid prokuratuurid oportuniteedi valitud kuritegudes?

Kuna oportuniteedi osakaal ringkonnaprokuratuurides oli erinev, vaadati oportuniteedi kohaldamist kolme kuriteo lõikes: KarS § 119, § 121 ja § 263. Täpsemalt vaadati, kui suur osa nimetatud kuritegudest (episoodidest) lõpetati oportuniteediga ning kui palju asju saadeti kohtusse.

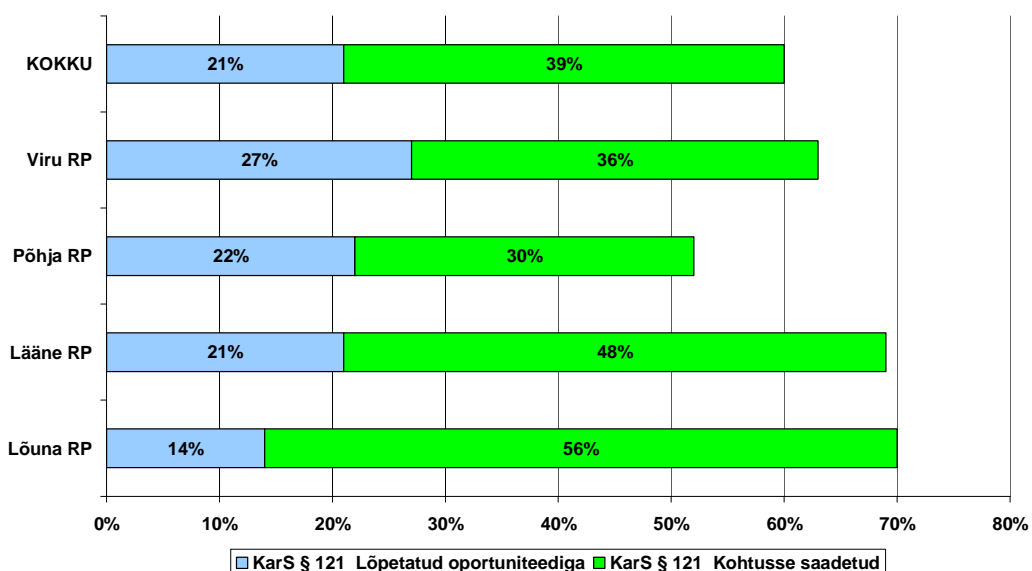
Kokku registreeriti 01.05.2005-31.08.2006 perioodil 33 739 KarS § 199 kuritegu: 15% Lõuna RP-s; 10% Lääne RP-s, 60% Põhja RP-s, 14% Viru RP-s. Varguse (§ 199) kuritegudes ei erinenud lõpetamiste osakaal prokuratuuriti. Kui keskmiselt lõpetati 4% registreeritud vargustest ning 35% saadeti kohtusse, siis Lääne RP-s oli lõpetamiste ja kohtusse saatmiste osakaal § 199 alusel registreeritud kuritegudest vastavalt 5% ja 39%, Lõuna RP-s 3% ja 52%; Viru RP-s 4% ja 59% ning Põhja RP-s 3% ja 25%. (Joonis 4)

Joonis 4. Oportuniteedi kohaldamine varguse puhul

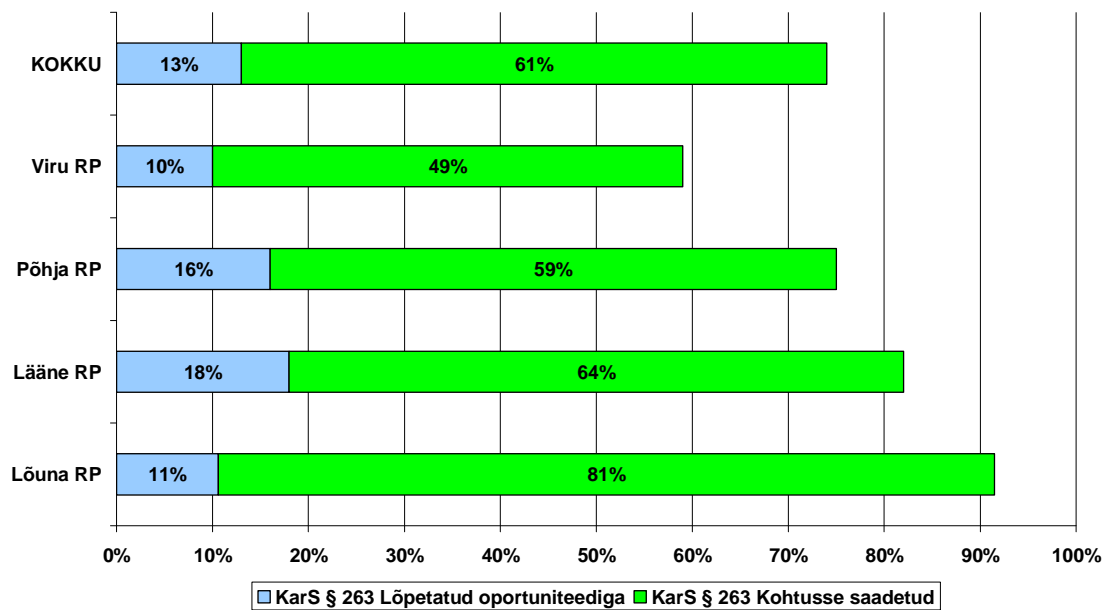
Kokku registreeriti 01.05.2005-31.08.2006 perioodil 4356 KarS § 121 kuritegu: 20% Lõuna RP-s; 16% Lääne RP-s, 46% Põhja RP-s, 18% Viru RP-s. Kehalise väärkohtlemise (§ 121) kuritegudes olid keskmised osakaalud 21% ja 39%, ent siin eristus teistest Lõuna RP oma väiksema arvu oportuuniteediga lõpetamiste poolest. Lõuna RP-s lõpetati 14% kehalise väärkohtlemise kuritegudest oportuuniteediga ning 56% kohtus. Viru RP-s seevastu oli teiste prokuratuuridega võrreldes § 121 puhul rohkem oportuuniteeti kasutanud – vastavalt 27% ja 36%.

Joonis 5. Oportuuniteedi kohaldamine kehalise väärkohtlemise puhul

Kokku registreeriti 01.05.2005-31.08.2006 perioodil 1937 KarS § 263 kuritegu: 20% Lõuna RP-s; 13% Lääne RP-s, 41% Põhja RP-s, 26% Viru RP-s. Avaliku korra raske rikkumiste (§ 263) kuritegudes jagunesid prokuratuurid kaheks – esiteks Viru ja Lõuna RP, kus rakendati oportuuniteeti vähem, ning teiseks, Põhja ja Lääne RP, kus kohaldati oportuuniteeti rohkem. Kõikides prokuratuurides lahendati keskmiselt 13% kuritegudest oportuuniteediga ning 61% kohtus.

Joonis 6. Oportuniteedi kohaldamine avaliku korra raske rikkumise puhul

2. Kriminaalajade lõpetamiste põhjendatus ning vormistamine

2.1. Kriminaalajade lõpetamise põhjendatus²

Suurem osa kriminaalajadest lõpetati põhjendatult, ent

a) lõpetati asju ka ebaseaduslikult, kus lõpetamise pädevus oli kohtul (KrMS § 202 lg 7)

b) ning asju, kus avalik menetlushuvi oli olemas. Mitmel sellisel juhul oli tegemist õigusemõistmise vastaste kuritegudega, kus on juhise p 68 kohaselt olemas avalik menetlushuvi. Põhjas RP-s jäi silma suur hulk KarS § 320 (valeütlus) lõpetamisi, Põhja RP-s oli ka mitmeid juhtumeid, kus KarS § 274 kriminaalajades (vägivald võimuesindaja ja avalikku korda kaitsva muu isiku suhtes) on juhise p 52 kohaselt olemas avalik menetlushuvi. Riigi peaprokuröri juhise kohaselt on võimalikud erandid Riigiprokuratuuri teavitamisel (juhise p 31). Kuigi otsest nõuet Riigiprokuratuuri informeerimise märkimiseks küll ei ole, võimaldaks see siiski otsustada lõpetamise kaalutluste põhjendatuse üle. Vaid Viru RP –s oli ühel juhul toimikus olemas kirjavahetus prokuröri ning Riigiprokuratuuri vahel.

Rahaliste kohustuste määr oli keskmiselt 1500.- krooni. Kriminaalmenetluse lõpetamisel määrati kohustuseks keskmiselt 1500.-³ ning määrad olid prokuratuuriti sarnased. Eelmisel analüüsiperioodil oli vastav näitaja 1700 krooni. Sel analüüsiperioodil oli ka erandeid, kus kohustus ületas 10 000 krooni (ühel juhul 70 000 ja kahel juhul 194 196). Erandlik oli näiteks kohustuse panemine 5000 krooni, kui isiku aastasissetulek oli ca 32 000 krooni. Üldiselt tundus kõigi nelja prokuratuuri puhul, et kohustuse suurus on sõltuvuses konkreetse isiku majanduslikust olukorrast, mitte toimepandud kuriteo raskusest. Seetõttu olid väljamõistetud rahalised kohustused kohati ebaühtlased, näiteks valeütluste andmise eest pidi isik tasuma 2000 krooni, aga mõne raskema kuriteo, näiteks perevägivalla puhul vaid 1000 krooni. Viru RP-s oli ka juhtum, kus keskkonnastatuse kuriteo puhul määrati rahaline kohustus alla 25 % tekitatud kahjust, mis on vastuolus juhise punktiga 57.

Kehalise väärkohtlemise (§ 121) juhtudel määrati keskmiselt 1375 krooni. Prokuratuuriti määratud kohustused § 121 puhul ei erinenud oluliselt: kõige suuremad rahalised kohustused määrati keskmiselt Viru RP-s (1500.-), kõige väiksemad Läänes (1000.-) Varguse juhtumitel (§ 199) määrati keskmiselt 1000.- krooni, kusjuures Põhja RP-s määrati kõige väiksemad kohustused (300.-⁴) (Tabel 5)

Tabel 5. Ülevaade rahaliste kohustuste määramisest prokuratuuride lõikes

	Mediaan, EEK		
	Kõik	§ 121	§ 199
Põhja RP	1000	1250	300
Viru RP	1500	1500	1000
Lääne RP	1500	1000	1000
Lõuna RP	1500	1500	1000
Kokku (kõik prokuratuurid)	1500	1375	1000

ÜKT-d määrati valdavalt pensionäridele ja iseseisva sissetulekuta alaealistele. Keskmiselt määrati 42.5 tundi.

² Vt näited probleemsete kriminaalajade lõpetamiste kohta lisast 2, aruande lõpus

³ Tegemist on mediaaniga

⁴ Väike väärtus võib tuleneda sellest, et Põhja RP-s mitmel juhul kohustust ei määratud ning see läks arvesse nullina.

ÜKT-d määrati vaadeldud toimikutes ca 42.5 tundi. Eelmisel analüüsiperioodil oli vastav näitaja 60 tundi. Kehalise väärkohtlemise (§ 121) juhtudel määrati sel perioodil keskmiselt 37.5 tundi, kusjuures prokuratuuriti olid määrad väga erinevad. Näiteks Lääne RP-s keskmiselt 27.5 tundi ning Lõunas 100 tundi⁵. Varguse juhtumitel (§ 199) määrati keskmiselt 42.5 tundi ning prokuratuurides määrad ei erinenud oluliselt. Keskmiselt kõige pikem aeg oli Viru RP-s - 50 tundi ning kõige lühem aeg Põhja ja Lääne RP-s - kummaski 40 tundi. (Tabel 6)

Kõige enam määrati ÜKT-d vaadeldud juhtumitest Lääne ja Viru RP-s - 20% juhtudest, Lõuna RP-s 16% juhtudes ning kõige vähem Põhja RP-s - 9.5% juhtudest.

Ühel juhul oli kohustusena pandud üldkasulik töö hiljem asendatud rahalise kohustusega summas 400 krooni, kuna isik olevat leidnud kindla töökoha. Samas ei olnud põhjendatud alla 1000 kroonise kohustuse panemist.

Tabel 6. Ülevaade ÜKT määramisest prokuratuuride lõikes

	Mediaan, tunnid		
	Kõik	§ 121	§ 199
Põhja RP	30	35	40
Viru RP	40	40	50
Lääne RP	45	27.5	40
Lõuna RP	53	100	45
Kokku	42.5	37.5	42.5

2.2. Kriminaalasjade lõpetamise vormistamine

Kriminaalmenetluste lõpetamise määrused ei olnud piisavalt põhjendatud, eriti jäi sellega silma Põhja prokuratuur, kus reeglina piirduti määruses konstateeringuga, et asjas puudub avalik menetlushuvi ja süü ei ole suur, ent menetluse lõpetamise põhjendusi ei toodud.

Mõnel juhul puudus igasugune info kulude ning kahjude kohta. Otseselt valesti põhjendatud määrusi küll ei olnud, aga oli vaid väga üksikud määrused, mille põhjendused olid silmapaistvalt head. Sellistel juhtudel oli määrustes põhjendatud, miks prokuratuur leiab, et konkreetsel juhul avalik menetlushuvi puudub (nt tegemist kuriteoga, mis on toime pandud olemvajaduste rahuldamiseks) ja miks isiku süü ei ole suur (nt isik on varem karistamata, tal on püsiv töökoh, esinevad karistust kergendavad asjaolud - isik kahetseb kuriteo toimepanemist, ta on valmis hüvitama kuriteoga tekitatud kahju või on selle juba hüvitanud jne). Lääne RP-s oli teistest enam hästi põhjendatud määrusi. Positiivsete näidetena võib välja tuua järgmised lõpetamised: nr 6259000042, Viru RP, Aita Ploom; 5257000639, Lääne RP, Ülle Tamm; 5270001022, Lääne RP, Ülle Saar, 5251000682 Lääne RP, Anu Kaldasaun; 6265000222, Lõuna RP, Külli Zimm; 5260201124, Lõuna RP, Jüri Vissak; 6282000158, Lõuna RP, Valdo Gerassimov, 5940000144, Lääne RP, Pille Juhkov; 6267000507, Lääne RP, Jane Pajus; 5257000673, Lääne RP, Agnes Ollema; 4233003466, Viru RP, Anneli Pärt; 6233000357, Viru RP, Elvira Kurbat.

Kohustuse määramine

Näiteks Lääne RP-s oli rahaline kohustus pandud alla 1000 krooni, mida prokurör põhjendas sellega, et kuritegu oli toime pandud olmevajaduste rahuldamiseks (inimene varastas poest alkoholipudeli Vana Tallinn), ent alkoholivajadust ei peaks siiski olmevajaduseks lugema. Erinev oli praktika selles osas, kas toimikus on andmed kohustuste täitmise kohta – reeglina need puudusid, ent näiteks Lääne RP-s Pärnu osakonna asjades ja Viru RP-s olid need andmed enamasti olemas. Kuigi vastavat märget juhend otsesõnu ei nõua, oleks igati loogiline (ja asi palju selgem), kui vastav märge toimikusse teha.

⁵ Tegemist vaid kahe juhtumiga.

Kuigi alla 1000 kroonise kohustuse puhul üldjuhul põhjendused puudusid, oli mitmel juhul tegemist juhtumitel tegemist kas alaealistega või nn eluheidikutega ja kuritegu oli toime pandud olmevajaduste rahuldamiseks. Näiteks Põhja RP-s oli ühel juhul tegemist 18-aastase gümnaasiumiõpilasega, teisel juhul 63-aastase joodikust pensionäriaga. Mõnel juhul võis põhjenduse puudumisel olla põhjuseks juhise p 47 järgmine, mille kohaselt tuleb varavastaste kuritegude puhul rahalise kohustuse määramisel eelkõige lähtuda tekitatud kahju suuruselt ja kohustuseks määrata üldjuhul selle kolmekordne väärtus, kuid mitte alla 100 krooni.

Viru RP-s oli põhjenduseeta määruseid - põhjenduseeta alla 1000.- kohustusi või kohustust ei olnud üldse määratud - kõige vähem, vaid 1%, Põhjas 9%, Lõunas 7%, Läänes 6%.

Jäi ebaselgeks, kes peaks kandma menetluskulud ning oli vaid üksikuid määruseid, kus need olid sõnaselgelt jäetud riigi kanda. Kõikide prokuratuuride peale oli selliseid juhtumeid kokku 19% juhtumitest, kus menetluskulud olid toimikus välja toodud (14 juhtumit 72-st). Mõnel juhul olid kulud küll olemas, kuid ei selgunud, kes neid peaks kandma. Paljudel juhtudel puudus igasugune info menetluskulude kohta. Nendest mitmel juhul oli toimiku materjalidest näha kriminaalmenetluse kulude olemasolu (nt kaitsjatasu, psühhiaatriaekspertiisi kulud), kuid kriminaalmenetluse lõpetamise määruses neid ei mainitud. Samuti nähtus mitmest asjast, et menetluskulud olid määruse järgi hüvitatud, kuid puudus seda kinnitav dokument. Määratlemata juhtumeid oli teistest enam Põhja RP-s.

Kohustuste täitmise tähtajad olid reeglina lühemad kui maksimaalne 6 kuud ning valdavalt oli tähtajaks 4 kuud, seega peetakse kinni juhendi p 13 soovituselt. Lühim tähtaeg oli 1 päev. Ühe kriminaalasja puhul oli kohustuse täitmise tähtaeg määratud varasemaks, kui määrus ise oli koostatud.